

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯDOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2\(31\)-312-321](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2(31)-312-321)

УДК 336.71:338.43:639.2/.3:339.9

JEL Classification: A13; B21; D20

Сергій Миколайович Кваша

доктор економічних наук, професор, проректор з навчальної і виховної роботи
Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

E-mail: S.Kvasha@nubip.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7448-0543>

Анатолій Дмитрович Діброва

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу
Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

E-mail: anatoliy_dibrova@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2503-2431>

Наталія Михайлівна Вдовенко

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України, (Київ, Україна)

E-mail: globeco@nubip.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0849-057X>

**БАНКІВСЬКІ ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ
РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ
АКВАКУЛЬТУРИ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І НАДЗВИЧАЙНИХ ВИКЛИКІВ**

Анотація. У статті досліджено вплив банківських фінансових інновацій на систему регулювання рибного господарства та формування конкурентоспроможної аквакультури України в умовах глобалізації фінансових ринків і надзвичайних викликів. Обґрунтовано, що сучасний стан галузі характеризується підвищеними фінансовими та виробничими ризиками, зумовленими воєнними загрозами, логістичними обмеженнями, нестабільністю ринкового середовища та процесом налагодження доступу суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів. Доведено, що традиційні механізми державного регулювання та фінансування рибного господарства є недостатньо ефективними в сучасних умовах, що зумовлює необхідність інтеграції інноваційних банківських фінансових інструментів у систему галузевого управління. Запропоновано підхід до визначення впливу банківських фінансових інновацій на галузь шляхом застосування інтегрального показника, що враховує рівень впровадження фінансових інновацій у ресурсощадні технології. Доведено, що банківські фінансові інновації виконують мультиплікативну функцію, посилюючи інтеграцію суб'єктів аквакультури у глобальні ланцюги створення доданої вартості та сприяючи переходу галузі до моделей циркулярного та блакитного розвитку галузі.

Ключові слова: регулювання; ринок; аквакультура; галузь; конкурентоспроможність; фінансові інновації; управління; банківські установи; попит; пропозиція; циркулярна та блакитна економіка, продовольчі виклики; фінансові технології; національна економіка, імпорт; рибне господарство; риба; водні біоресурси; глобалізація фінансових ринків.

Табл.: 1. Бібл.: 10.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки України характеризується посиленням системних трансформацій, зумовлених впливом глобалізаційних процесів, введенням воєнного стану, фінансової нестабільності та необхідністю забезпечення збереження потенціалу галузей національного господарства. В умовах надзвичайних викликів особливої актуальності набуває пошук ефективних інструментів регулювання секторів, які є фундаментальними для продовольчої, економічної та соціальної безпеки держави, зокрема рибного господарства та аквакультури. Рибне господарство України функціонує в умовах підвищених ризиків, пов'язаних із формуванням процесу доступу до фінансових ресурсів, зношеністю виробничої інфраструктури, залежністю від імпорتنих поставок. За таких умов традиційні механізми державного регулювання та фінансування галузі виявляються недостатньо ефективними, що зумовлює потребу в інтеграції сучасних фінансових інструментів і технологій у систему галузевого регулювання.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Особливу роль у трансформації механізмів регулювання рибного господарства відіграють банківські фінансові інновації, які формують нові підходи до взаємодії між фінансовим сектором, державними установами та суб'єктами господарювання, які вирощують рибу та інші водні біоресурси. Використання цифрових банківських продуктів, фінтех-рішень, інструментів проєктного фінансування, кредитування виробників і фінансового моніторингу відкриває можливості для підвищення інвестиційної привабливості галузі, оптимізації фінансових потоків і зниження рівня галузевих ризиків. В умовах глобалізації та впливу надзвичайних викликів банківські фінансові інновації набувають системного значення як складова регулювання рибного господарства та сектору аквакультури, забезпечуючи узгодження макрофінансової стабільності з потребами конкурентоспроможного галузевого розвитку. Їх інтеграція в механізми державної аграрної політики та ринкового саморегулювання сприяє формуванню формалізованої моделі функціонування рибного господарства України. У цьому контексті наукове осмислення ролі банківських фінансових інновацій у системі регулювання рибного господарства є актуальним і необхідним для обґрунтування сучасних підходів до забезпечення конкурентоспроможності галузі, її адаптації до надзвичайних викликів і реалізації довгострокових планів для гармонізованого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення потенціалу банківських фінансових інновацій як інструменту стимулювання інвестиційної активності, підвищення фінансової стійкості та зниження ризиків у рибному господарстві та аквакультурі, є особливо відчутним в контексті переходу до моделей циркулярної та блакитної економіки, але залишається маловивченим вченими на сьогодні. Окремий напрям досліджень присвячено надзвичайним викликам і кризовим явищам, які трансформують умови функціонування фінансових і галузевих ринків. Дослідники наголошують, що в умовах криз, традиційні механізми фінансування виявляються малоефективними, а роль фінансових інновацій зростає як інструменту забезпечення стабільності економічних систем [1]. Проте в контексті рибного господарства та аквакультури ці аспекти досліджені фрагментарно. Л. Г. Михальчишина та І. О. Сіненко обґрунтували напрями розвитку аквакультури в Україні, визначивши основні пріоритети державної аграрної політики та управління галуззю. Автори систематизували основні проблеми та перешкоди, зокрема інвестиційні, інституційні, технологічні, та запропонували орієнтири модернізації аквакультури через підвищення конкурентоспроможності, ефективності виробництва та посилення ролі інновацій і державної підтримки [2]. У цьому контексті фінансові інновації розглядаються як потенційний інструмент зниження трансакційних витрат і підвищення конкурентоспроможності виробників. Н. М. Коробова у своїй роботі розкрила методи державного регулювання аграрного сектору в умовах орієнтації економіки на стандарти безпеки та якості, де обґрунтувала роль інституційних, економічних і нормативних інструментів державної політики в забезпеченні відповідності аграрного виробництва міжнародним вимогам і визначила напрями гармонізації національної системи регулювання з європейськими підходами [3]. Вченими розглянуто досвід створення ринків для активного залучення приватного сектору до сталого розвитку та економічного зростання за участю приватного капіталу [4]. Значний блок наукових досліджень стосується впливу глобалізації на розвиток рибного господарства та аквакультури.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Дослідники відзначають, що інтеграція національних ринків у глобальні ланцюги постачання сприяє розширенню експортних можливостей, але водночас підвищує вразливість галузі до зовнішніх впливів, цінової волатильності та фінансової нестабільності [5; 6]. Пойда-Носик Н. Н., Каліна І. І. зосередили увагу на базових принципах розвитку рибальства та аквакультури в умовах трансформаційних процесів. Вони проаналізували сучасний стан галузей, виділили основні виклики, включаючи соціально-економічні, фінансові, екологічні, інституційні та обґрунтували основоположні засади формування сучасної аграрної політики, спрямованої на підвищення продуктивності, галузевої конкурентоспроможності. Міжнародні підходи до фінансування галузей національної економіки дають інструментарій для обґрунтування того, які фінансові стимули та механізми можуть посилювати екологічні, економічні результати на «водних» об'єктах [8]. Зокрема в науковому доробку праць учених-економістів [8; 9; 10] закладено теоретико-методичну основу для подальшого застосування банківських фінансових інновацій у системі регулювання рибного господарства та конкурентоспроможної аквакультури. Автори обґрунтували підходи до державного регулювання галузей сільськогосподарського та рибного господарства в аспекті забезпечення конкурентоспроможності продукції на ринку. Це створює підґрунтя для впровадження сучасних банківських фінансових інструментів, інноваційних механізмів кредитування та інвестицій, спрямованих на підвищення ефективності управління галуззю і підвищення її конкурентоспроможності. Маємо відзначити, що нині мало науково обґрунтованих моделей, які б поєднували фінансові інновації з галузевими індикаторами ефективності та конкурентоспроможності.

У наявних дослідженнях фрагментарно представлено організаційно-економічні аспекти взаємодії банківських установ, державних органів і суб'єктів рибного господарства, зокрема в частині узгодження фінансового регулювання з галузевою політикою, стандартами Європейського Союзу та міжнародними зобов'язаннями України, що в подальшому спонукає вчених до проведення унікальних наукових досліджень. Узагальнення результатів аналізу наукових джерел [1–10] дозволяє зробити висновок, що, попри наявність ґрунтовних досліджень у сферах банківських фінансових інновацій, регулювання рибного господарства та глобалізаційних процесів, відсутній комплексний науковий підхід, який би поєднував ці напрями в єдину систему. Залишаються недостатньо опрацьованими питання галузевої трансформації банківських фінансових інновацій, їх узгодження з регуляторними механізмами та використання як інструменту регулювання рибного господарства, підвищення рівня конкурентоспроможності аквакультури в умовах глобалізації й надзвичайних викликів.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Зважаючи на наявну значну кількість наукових досліджень, присвячених розвитку банківських фінансових інновацій, регулюванню аграрних і продовольчих ринків, а також проблематиці функціонування рибного господарства та аквакультури, у науковій літературі зберігається низка невирішених аспектів, що обмежують формування цілісної та ефективної моделі галузевого регулювання в умовах глобалізації і надзвичайних викликів. Недостатньо опрацьованим залишається питання інтеграції банківських фінансових інновацій у механізми державного та ринкового регулювання рибного господарства й розвитку конкурентоспроможної аквакультури. У дослідженнях

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

фінансові інновації розглядаються відокремлено в контексті розвитку банківського сектору, або як інструменти підтримки підприємництва, без урахування галузевої специфіки рибного господарства, його біологічних, технологічних і сезонних особливостей. У наукових працях обмежено висвітлено вплив глобалізаційних процесів і надзвичайних викликів, зокрема воєнних ризиків, логістичних обмежень, фінансової нестабільності на трансформацію фінансових механізмів забезпечення конкурентоспроможності аквакультури. Зокрема, відсутні комплексні підходи до оцінювання того, яким чином цифрові банківські продукти, фінтех-рішення, інструменти фінансування та ризик-орієнтоване кредитування можуть компенсувати негативний вплив кризових чинників на галузь. Так, наукова проблема полягає у відсутності комплексного підходу до обґрунтування ролі банківських фінансових інновацій у системі регулювання рибного господарства та забезпечення формування конкурентоспроможної аквакультури, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі в умовах глобалізації і економічних викликів.

Мета статті. Обґрунтувати підходи для визначення напрямів використання банківських фінансових інновацій у системі регулювання рибного господарства та розвитку конкурентоспроможної аквакультури в умовах глобалізації фінансових ринків, при виявленні можливостей інтеграції фінансових технологій у механізми управління попитом і пропозицією на ринку продукції аквакультури з урахуванням принципів циркулярної та блакитної економіки, продовольчої безпеки та національних економічних інтересів в епоху глобалізаційних процесів і надзвичайних викликів.

Виклад основного матеріалу. Сучасна трансформація системи регулювання рибного господарства та розвитку конкурентоспроможної аквакультури відбувається в умовах поглиблення глобалізаційних процесів, зростання макрофінансової нестабільності та посилення надзвичайних викликів, що налаштовує вчених до перегляду традиційних підходів до фінансового забезпечення галузі. У цьому контексті банківські фінансові інновації набувають особливого значення як інструмент модернізації механізмів державного та ринкового регулювання, спрямованих на підвищення збалансованого рибного господарства України. Банківські фінансові інновації доцільно розглядати як сукупність сучасних фінансових продуктів, цифрових технологій і організаційних рішень, що змінюють форми акумуляції, розподілу та контролю фінансових ресурсів у галузях національної економіки. До таких інновацій належать цифрові платформи кредитування, фінтех-рішення, інструменти проектного та програмно-цільового фінансування, «зелені» та «блакитні» фінансові продукти, а також ризик-орієнтовані моделі банківського кредитування. Їх запровадження нині забезпечує розширення доступу суб'єктів рибного господарства до фінансових ресурсів, формування нових підходів до взаємодії між банківським сектором, державними інституціями та виробниками риби.

Особливістю рибного господарства та аквакультури є поєднання економічних, біологічних і екологічних факторів, що зумовлює високий рівень галузевих ризиків і потребу в специфічних фінансових інструментах. У цьому аспекті банківські фінансові інновації виконують функцію адаптації фінансового регулювання до сезонності виробництва, тривалих інвестиційних циклів і залежності результатів господарської діяльності від природно-кліматичних умов. Застосування цифрових банківських продуктів і систем фінансового моніторингу дає змогу підвищити прозорість фінансових потоків, зменшити інформаційну асиметрію та посилити

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

фінансову дисципліну в галузі. В умовах надзвичайних викликів зростає значення інструментів банківського ризик-менеджменту, страхування та гарантування кредитів, а також механізмів державного співфінансування.

Інтеграція таких інструментів у систему державної політики дозволяє знизити інвестиційні бар'єри, стимулювати відновлення виробничої інфраструктури та підтримати фінансову стабільність суб'єктів господарювання рибного господарства і аквакультури.

Водночас процеси глобалізації на фінансових ринках зумовили гармонізацію національних фінансово-регуляторних механізмів зі стандартами Європейського Союзу та міжнародним досвідом. У цьому контексті банківські фінансові інновації виступають інструментом інституційної конвергенції, сприяючи впровадженню принципів сталого фінансування, моделей циркулярної та блакитної економіки. Їх використання забезпечує узгодження макрофінансової стабільності з цілями довгострокового галузевого розвитку та продовольчої безпеки. З позицій конкурентоспроможності аквакультури банківські фінансові інновації формують умови для модернізації виробничих процесів, підвищення технологічного рівня підприємств і диверсифікації ринків збуту. Доступ до інноваційних фінансових інструментів стимулює інвестиції у ресурсоефективні та екологічно орієнтовані технології, що є необхідною передумовою інтеграції української аквакультури у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Тому банківські фінансові інновації слід розглядати як системоутворюючий елемент сучасної моделі регулювання рибного господарства, який забезпечує поєднання державних інструментів впливу та механізмів ринкового саморегулювання. Їх цілеспрямоване впровадження створює підґрунтя для формування конкурентоспроможної, фінансово спроможної моделі розвитку рибного господарства й аквакультури України в умовах глобалізації та надзвичайних викликів. У цьому зв'язку доцільно формалізувати вплив банківських фінансових інновацій на результативність розвитку рибного господарства та аквакультури, що дає змогу перейти від декларативного обґрунтування до аналітичної моделі. Рівень конкурентоспроможності галузі рибного господарства й аквакультури визначають як функцію інтегрованого впливу фінансових інновацій, інвестиційної активності, ресурсоефективності за формулою (1):

$$K_{RG} = f(F_{lb}, I_{res}, E_{eco}, R_{inst}),$$

де K_{RG} – інтегральний показник конкурентоспроможності рибного господарства та аквакультури; F_{lb} – рівень впровадження банківських фінансових інновацій, включаючи цифрові банківські продукти, проєктне кредитування, ризик-орієнтовані інструменти; I_{res} – інвестиції в ресурсоефективні та технологічно інноваційні рішення, включаючи рециркуляційні аквакультурні системи, енергоощадні технології, модернізацію переробки; E_{eco} – екологічна ефективність виробництва, що відповідає принципам циркулярної та блакитної економіки; R_{inst} – інституційне забезпечення регуляторного середовища, з урахуванням державної підтримки, гармонізації з правом ЄС та фінансовим наглядом.

Зазначена залежність відображає, що банківські фінансові інновації виконують мультиплікативну функцію, оскільки їх зростання одночасно підвищує інвестиційну активність у галузі, знижує фінансові та екологічні ризики, а також посилює інтеграцію суб'єктів аквакультури у глобальні ланцюги створення доданої

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

вартості. Особливого значення це набуває для підприємств аквакультури, орієнтованих на експортно-імпорتنі операції, сертифікацію за стандартами Європейського Союзу та впровадження екологічно відповідальних моделей виробництва. У контексті циркулярної та блакитної економіки банківські фінансові інновації забезпечують перехід від лінійної моделі фінансування до циклічної фінансово-інвестиційної моделі, за якої кредитні та інвестиційні ресурси спрямовуються на повторне використання ресурсів, зменшення втрат біологічної сировини та відновлення водних екосистем. Це створює економічні стимули для впровадження екологічно орієнтованих технологій і формує додаткові конкурентні переваги вітчизняної продукції аквакультури на міжнародних ринках.

Наведена узагальнена характеристика свідчить, що банківські фінансові інновації формують багатовимірний вплив на розвиток рибного господарства та аквакультури, поєднуючи фінансову забезпеченість, екологічну відповідальність та довгострокову конкурентоспроможність галузі (табл. 1).

Таблиця 1

**Систематизація основних банківських фінансових інновацій,
напрямів їх застосування у рибному господарстві та аквакультурі
з урахуванням впливу на досягнення цілей сталого, циркулярного
та блакитного розвитку галузі**

Банківські фінансові інновації	Сфера та галузева специфіка застосування	Напрями використання у рибному господарстві та аквакультурі	Економічний, інвестиційний та соціальний ефект	Вплив на сталий, циркулярний та блакитний розвиток
Цифрові банківські платформи, онлайн-кредитування	Фермерські та сімейні господарства в секторі аквакультури	Фінансування оборотного капіталу, сезонних витрат, закупівлі кормів, малька, пального	Зростання доступності фінансування, зменшення транзакційних витрат	Фінансова інклюзія та підвищення збалансованого розвитку територіальних громад
Проектне фінансування та державно-банківське партнерство	Рибопереробні підприємства, логістична та портова інфраструктура	Модернізація основних фондів, інвестиційні проекти	Залучення довгострокового капіталу, зростання продуктивності	Формування конкурентоспроможної галузі аквакультури
Зелені та блакитні кредити, фінансування	Екологічно орієнтована аквакультура, РАС, марикультура	Інвестиції у ресурсоефективні та безвідходні технології	Зниження екологічних ризиків, доступ до міжнародних фінансів	Реалізація циркулярної та блакитної економіки
Ризик-орієнтоване кредитування та страхування	Господарства з біологічними та воєнними ризиками	Страхування біоактивів, гарантування кредитів	Стабілізація доходів, зменшення втрат	Підвищення адаптивності до криз
Цифровий фінансовий моніторинг та аналітичні системи	Ланцюги створення доданої вартості галузі	Контроль використання коштів, оцінка ефективності в галузі	Прозорість і зростання довіри	Інституційно відкрита модель управління та державного регулювання

Джерело: власна розробка автора за даними [2; 5; 7; 9].

Безперечно, що інтеграція банківських фінансових інновацій у систему регулювання рибного господарства дозволяє підвищити фінансову стабільність галузі в умовах надзвичайних викликів, забезпечити її трансформацію відповідно до

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

глобальних тенденцій циркулярного та блакитного розвитку, що є передумовою досягнення довгострокової конкурентоспроможності галузей національної економіки України у світовій рибогосподарській та агропродовольчій системі.

Висновки і пропозиції. Таким чином, у результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що в умовах глобалізації фінансових ринків, надзвичайних викликів і воєнного стану, банківські фінансові інновації відіграють системоутворюючу роль у трансформації механізмів регулювання рибного господарства та розвитку конкурентоспроможної аквакультури України.

Встановлено, що традиційні інструменти державного регулювання та фінансування галузі є недостатньо дієвими при сучасних ризиках, що зумовлює необхідність інтеграції інноваційних фінансових технологій у систему галузевого управління.

Доведено, що банківські фінансові інновації формують мультиплікативний ефект, поєднуючи стимулювання інвестиційної активності, зниження фінансових і екологічних ризиків, підвищення прозорості фінансових потоків та узгодження державних і ринкових механізмів регулювання. Їх використання створює умови для модернізації виробничої інфраструктури, впровадження ресурсоефективних і екологічно орієнтованих технологій, а також інтеграції суб'єктів аквакультури у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Тому науково обґрунтовано доцільність формалізації впливу банківських фінансових інновацій на конкурентоспроможність галузі шляхом застосування інтегрального показника, що враховує рівень запровадження фінансових інновацій, інвестиції у ресурсоефективні технології, екологічну ефективність виробництва.

Запропонований підхід дозволяє перейти від описового аналізу до аналітично вимірюваної моделі оцінювання результативності розвитку галузі рибного господарства та аквакультури. У контексті циркулярної та блакитної економіки встановлено, що банківські фінансові інновації забезпечують перехід від лінійної до циклічної фінансово-інвестиційної моделі розвитку галузі, за якої фінансові ресурси спрямовуються на повторне використання ресурсів, зменшення втрат біологічної сировини, відновлення водних екосистем і підвищення екологічної відповідальності виробництва. Це формує довгострокові конкурентні переваги української аквакультури та сприяє досягненню цілей продовольчої безпеки й національних економічних інтересів.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме формуванню конкурентоспроможної, фінансово збалансованої моделі розвитку рибного господарства й аквакультури України, що відповідає викликам глобалізації, надзвичайним умовам функціонування економіки та цілям сталого, циркулярного і блакитного розвитку під впливом глобалізації й надзвичайних викликів.

Список використаних джерел

1. World Bank. World Bank – Blue Economy [Electronic resource]. – 2025. – Accessed mode: <https://surl.li/qwdvuv>
2. Михальчишина Л. Г. Стратегічні напрями розвитку аквакультури в Україні / Л. Г. Михальчишина, І. О. Сіненко // Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2020. – № 11(2). – С. 91-108.
3. Vdovenko N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards / N. M. Vdovenko, N. M. Korobova // Wspolraca Europejska. – 2015. – № 3 (3), Vol. 3. – С. 68–80.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

4. Creating Markets to Leverage the Private Sector for Sustainable Development and Growth An Evaluation of the World Bank Group's Experience Through 16 Case Studies [Electronic resource]. – 2019. – Accessed mode: <https://surl.li/jlemjl>.

5. The State of World Fisheries and Aquaculture 2022. Towards Blue Transformation [Electronic resource]. – Rome: FAO. – 2022. – Accessed mode: <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cc0461en>.

6. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Tracking Economic Instruments and Finance for Biodiversity [Electronic resource]. – Paris: OECD Publishing, 2023. – Accessed mode: <https://surl.it/rtjxec>.

7. Пойда-Носик Н. Н. Оцінка фінансової безпеки галузі аквакультури як чинника її конкурентоспроможності в умовах продовольчих криз / Н. Н. Пойда-Носик, І. І. Каліна // *Acta Academiae Beregsasiensis*. – 2025. – Вип. 11. – С. 396–408. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-396-408>.

8. Tracking Economic Instruments and Finance for Biodiversity [Electronic resource]. – 2021. – Accessed mode: <https://surl.li/oeleby>.

9. Кваша С. М. Аквакультурне виробництво: від наукових експериментів до промислових масштабів / С. М. Кваша, Н. М. Вдовенко // *Інвестиції практика та досвід*. – 2011. – № 20. – С. 7–11.

10. Каліна І. І. Еволюція поглядів на державне регулювання галузей сільського та рибного господарства в аспекті забезпечення конкурентоспроможності продукції на ринку / І. І. Каліна, Н. Н. Пойда-Носик // *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. – 2022. – Вип. 35. – С. 496–501. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10481632>.

References

1. World Bank. World Bank – Blue Economy. (2025). <https://surl.li/qwdvuv>.

2. Mykhalchyshyna, L. H., & Sinenok, I. O. (2020). *Stratehichni napryamy rozvytku akvakultury v Ukrayini* [Strategic directions of aquaculture development in Ukraine]. *Bioekonomika ta ahrarnyi biznes. Seriya: Ekonomika, ahrarnyy menedzhment, biznes – Bioeconomics and agricultural business. Series: Economics, agricultural management, business*, 4, 91–108.

3. Vdovenko, N. M., & Korobova, N. M. (2015). Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*, 3(3), 3, 68–80.

4. Creating Markets to Leverage the Private Sector for Sustainable Development and Growth. (2019). An Evaluation of the World Bank Group's Experience Through 16 Case Studies. <https://surl.li/jlemjl>.

5. The State of World Fisheries and Aquaculture 2022. Towards Blue Transformation. (2022). Rome: FAO. URL: <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cc0461en>.

6. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). *Tracking Economic Instruments and Finance for Biodiversity*. Paris: OECD Publishing. <https://surl.it/rtjxec>.

7. Poyda-Nosyk, N. N., & Kalina, I. I. (2025). Otsinka finansovoyi bezpeky haluzi akvakultury yak chynnyka yiyi konkurentospromozhnosti v umovakh prodovolchych kryz [Assessment of the financial security of the aquaculture industry as a factor of its competitiveness in conditions of food crises]. *Acta Academiae Beregsasiensis*, 11, 396–408. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-396-408>.

8. Tracking Economic Instruments and Finance for Biodiversity. (2021). <https://surl.li/oeleby>.

9. Kvasha, S. M., & Vdovenko, N. M. (2011). Akvakulturene vyrobnytstvo: vid naukovykh eksperymentiv do promyslovykh masshtabiv [Aquaculture production: from scientific experiments to industrial scales]. *Investytsii praktyka ta dosvid – Investments, practice and experience*, 20, 7–11.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

10. Kalina, I. I., & Poyda-Nosyk, N. N. (2022). Evolyutsiya pohlyadiv na derzhavne rehulyuvannya haluzey silskoho ta rybnoho hospodarstva v aspekti zabezpechennya konkurentospromozhnosti produktsiyi na rynku [Evolution of views on state regulation of agricultural and fishery sectors in terms of ensuring the competitiveness of products in the market]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava – Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*, 35, 496-501. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10481632>.

Отримано 11.11.2025

УДК 336.71:338.43:639.2/.3:339.9

JEL Classification: A13; B21; D20

Serhii Kvasha

Doctor of Economics, Professor, Vice-Rector for Academic and Educational Affairs
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
E-mail: S.Kvasha@nubip.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-7448-0543>

Dibrova Anatolii

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Statistics and Economic Analysis, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
E-mail: anatoliy_dibrova@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-2503-2431>

Vdovenko Nataliia

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department, Department of Global Economy
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)
E-mail: globeco@nubip.edu.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-0849-057X>

BANKING FINANCIAL INNOVATIONS IN THE SYSTEM OF REGULATION OF THE FISHERIES SECTOR AND COMPETITIVE AQUACULTURE UNDER THE IMPACT OF GLOBALIZATION AND EXTRAORDINARY CHALLENGES

Abstract. The article provides a comprehensive study of the role of banking financial innovations in the system of regulation of the fisheries sector and in shaping a competitive aquaculture industry in Ukraine under conditions of financial market globalization and extraordinary challenges. The relevance of the research is driven by the deepening systemic transformations of the national economy caused by military threats, financial instability, logistical constraints, and the growing dependence of the domestic market on imported resources, which intensifies the risks to strategically important branches of the food sector, particularly fisheries. It is substantiated that the current model of regulation of Ukraine's fisheries sector is characterized by the limited adaptability of traditional mechanisms of public financing and credit support to conditions of high uncertainty and extraordinary challenges. In this context, banking financial innovations are considered a system-forming element of the sector's institutional transformation, shaping a new architecture of interaction among banking institutions, public authorities, and business entities in fisheries and aquaculture. The article reveals the economic substance and functional role of banking financial innovations as a set of digital banking products, fintech solutions, instruments of project-based and program-targeted financing, «green» and «blue» loans, as well as risk-oriented models of lending and financial monitoring. It is demonstrated that the implementation of these instruments enhances aquaculture enterprises' access to financial resources, optimizes financial flows, reduces sector-specific risks, and increases the transparency of financial and economic processes. Special attention is paid to the sectoral specificity of fisheries and aquaculture, which combines economic, biological, and environmental factors and necessitates specialized financial instruments adapted to production seasonality, long investment cycles, and the heightened risk profile of economic activity. It is argued that banking financial innovations perform an adaptive function by aligning financial regulation with the technological and natural-climatic characteristics of the sector. A scientific and methodological approach is proposed to formalize the impact of banking financial innovations on the competitiveness of fisheries and aquaculture through the use of an integral indicator that accounts for the level of financial innovation adoption, the volume of investments in resource-efficient and technologically innovative solutions, environmental performance, and the institutional capacity of the regulatory environment. It is proven that banking financial innovations exert a multiplicative effect on sectoral development by simultaneously stimulating investment activity, reducing financial and environmental risks, and strengthening

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

the integration of Ukrainian aquaculture into global value chains. Within the framework of the principles of the circular and blue economy, it is substantiated that banking financial innovations facilitate the transition from a linear financing model to a cyclical financial-investment model of development oriented toward resource reuse, reduction of biological raw material losses, restoration of aquatic ecosystems, and increased environmental responsibility of production. This creates the preconditions for the formation of long-term competitive advantages for Ukrainian aquaculture in domestic and international markets. The practical significance of the results lies in their applicability to the design and implementation of public policies for fisheries regulation, aquaculture support programs, and the activities of banking institutions and business entities aimed at enhancing the sector's financial resilience, ensuring food security, and achieving the goals of sustainable, circular, and blue development of the national economy.

Key words: regulation; market; aquaculture; industry; competitiveness; financial innovations; management; banking institutions; demand; supply; circular and blue economy; food security challenges; financial technologies; national economy; imports; fisheries; fish; aquatic biological resources; globalization of financial markets.

Table 1. References: 10.

Бібліографічний опис для цитування:

Кваша С. М., Діброва А. Д., Вдовенко Н. М. Банківські фінансові інновації в системі регулювання рибного господарства та конкурентоспроможної аквакультури під впливом глобалізації і надзвичайних викликів. *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 2(31). С. 312-321. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2\(31\)-312-321](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-2(31)-312-321).